

afgiftekantoor
2200 Herentals 1
Wettelijk Depot
B.D.54.073



België - Belgique
PB
2200 Herentals 1
P409301



maandelijks clubtijdschrift

196

februari 2023

verantwoordelijke uitgever
Kapittelbossen 9 – 2200 Herentals

Numismatica Herentals EGMP
redactie Rudy Dillen

Bestuur

Rudy Dillen	voorzitter - secretaris - penningm. - redacteur 0471-329179 rudy.dillen@telenet.be
Koen De Pooter	veilingmeester - waardebeoordelingen 0473-556266 koen.de.pooter@telenet.be
Frank Lippens	bibliothecaris - webmaster - archivaris 0475-552400 frank.lippens1@skynet.be

Numismatica Herentals

rekeningnummer	BE43 0014 2061 3601 - GEBABEBB
lidgeld-2022	14 € lidmaatschap Numismatica Herentals EGMP (20 € voor EGMP-leden in het buitenland)
10 €	lokaal lidmaatschap Numismatica Herentals = enkel voor leden van andere EGMP-afdelingen (12 € voor EGMP-leden in het buitenland)
1 €	éénmalig daglidmaatschap voor nieuwe bezoekers
gratis	voor -18 jaar, vergezeld van een volwassen lid
50% korting	op het lidgeld, voor houders van een vrijetijdspas
aangesloten bij	Europees Genootschap Munt- en Penningkunde
website	www.numismatica-herentals.be

clubactiviteit telkens op de 2e zondag van de maand, 8-12u
zaal St-Antonius, Kapucijnenstraat 7, 2200 Herentals

zondag 12 februari 2023 12 maart - 9 april - 14 mei - 11 juni

cover: t.g.v. de 50ste verjaardag van koningin Mathilde worden er dit jaar goudstukken van 12.50 euro uitgegeven. Op 20 januari 2023 vierde de koningin haar 50ste verjaardag. Ze koos ervoor om geen speciale viering te organiseren. Naast het goudstuk komt er ook een nieuwe postzegel met de koningin op.

Specificaties: gewicht: 0,7 gram, Ø 12,5mm, 14-karaats goud 585/000. De munt is uitgevoerd in de allerhoogste verzamelkwaliteit 'Proof' en in een strikt gelimiteerde oplage wereldwijd van 9.999 ex, inclusief een 'Certificaat van Echtheid'.



Nog rood etiket?

Hebt u vooraan dit tijdschrift nog een etiket met rode opdruk, dan willen we hiermee aangeven dat aan de bijdrage voor 2023 nog niet werd voldaan. Wenst u alsnog lid te blijven bij Numismatica Herentals EGMP, dan moet u nog tot actie overgaan: dit kan oa. met bijgevoegd overschrijvingsformulier.

Clubnieuws

Mailadressen

Met het vooruitzicht op het verspreiden van haar digitale informatie is de club gestart met het verzamelen van mailadressen van haar leden. Gelieve hiervoor dan een mailtje te sturen naar rudy.dillen@telenet.be, waarvoor dank!



Muntkoerier gaat door!

In de schoot van de NVMH en met Ike Maessen als hoofdredacteur, wordt de voortzetting van Muntkoerier verzekerd. Het levenswerk van Tom Passon wordt aldus voortgezet, dit tot grote opluchting van de Nederlandstalige muntverzamelaars. Een gratis proefnummer aanvragen kan op info@muntkoerier.com.

Filatis 2

Postzegelhandel De Beul



Alles voor verzamelaars van postzegels, postkaarten, bankbiljetten, munten en euromunten.

www.FILATIS2.com

gespecialiseerde website voor euromunten

Sint-Katelijnevest 38
2000 Antwerpen - België

T: +32 (3) 226 40 68
E: debeul@evonet.be

Open: ma tot za van 10u tot 17u30 doorlopend



Eindactiviteiten

zondag 12 februari 2023

11.15u **Trekking van de jeugdombola**
munt + biljet + muntenset

gratis lootje voor -18 jaar
altijd-prijs!

11.20u **Aanwezigheidstombola**

gratis voor alle aangesloten leden



- * zilveren 10 markkaa, 100j pres. Juho Paasikivi - Finland 1970
- zilveren 50 escudos, 500j Vasco da Gama - Portugal 1969
- * zilveren 20 korun, 1e Republiek - Tsjechoslowakije 1933
- * UNC-biljet 100 frank, James Ensor - België 1995

11.25u **Trekking lootjestombola**

1 € = 1 lootje 5 € = 6 lootjes



- * gouden 20 francs met Engel, 3e Republiek - Frankrijk 1877
- zilveren 1.000 escudos, D. Joao de Castro - Portugal 2000
- zilveren 5 frank, Leopold II - België 1867
- zilveren 100 fr, XVI Winterspelen Albertville - Frankrijk 1992
- zilveren 25 lirot, Pidyon Haben - Israel 1976
- * zilver 500 forint, Labdarugo Vilagbajnoksag - Hongarije 1981
- zilveren 10 kroner, Frederik IX - Denemarken 1972
- * UNC-biljet 50.000 lire, Gian Lorenzo Bernini - Italië 1992

met telkens een lekkere fles Solatio Rouge, Pays d'Oc - Frankrijk, 2019

11.30u **Start van de Algemene Vergadering**

gratis drankje

Algemene Vergadering

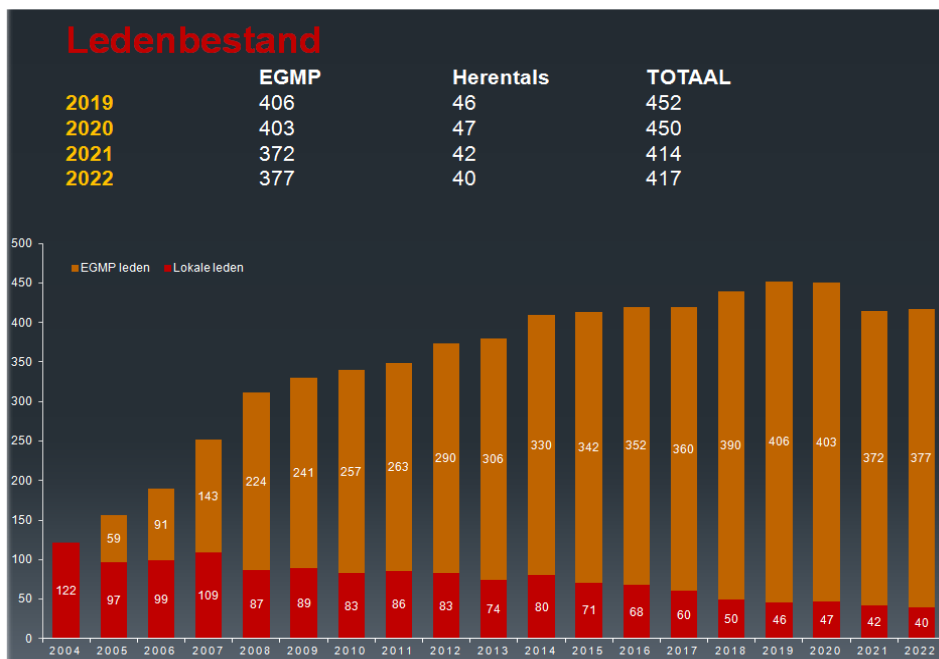
start om 11.30u

Het bestuur van Numismatica Herentals nodigt al haar leden uit op de 2-jaarlijkse Algemene Vergadering, door Corona beslaat het dit keer evenwel een periode van 4 jaar. Het wil op een bondige wijze, en met behulp van een PowerPoint, het verslag presenteren van de clubwerking van de afgelopen periode. Om uw aanwezigheid te veraangename trakteren onze medewerkers u op een gratis consummatie.

Programma: - Welkom

- Herdenken van de overleden leden
- Activiteiten 2019 - 2020 - 2021 - 2022
- Financiële situatie
- Ledenbestand
- Veilingen
- Waardebepalingen
- Clubtijdschrift
- Website - digitaal tijdschrift - nieuwsbrief
- Bibliotheek
- Zomerbeurs
- Hoe ziet de toekomst er uit?
- Huldiging medewerkers en verdienstelijk lid
- vragen ...?

het einde is voorzien ca. 12.15u



Oplossing muntenpuzzel: crown 1953, 100^e geboortedag Cecil Rhodes

Nieuw record! Niet minder dan 51 deelnemers dienden het invulstrookje in: allen hadden de **MOSELBAAI** gevonden, als schiftingsvraag lag er een exotisch struisvogelei op de bestuurstafel: dit woog exact 209g. **Werner Grosemans** (Hasselt) weet iets van eieren ... hij zat er maar 1g naast (208g) en mocht dan ook de prijsmunt en fles wijn in ontvangst nemen. Proficiat aan alle deelnemers, dank aan Leopold, de eilegger ...!

vragen

antwoorden

1. Van welke landen zijn de 3 schilden op de kz?

vlnr: Noord-Rhodesië, Zuid-Rhodesië, Nyasaland

2. Hoe heet Nyasaland vandaag?

Malawi

3. Hoe heet Noord-Rhodesië vandaag?

Zambia

4. Hoe heet Zuid-Rhodesië vandaag?

Zimbabwe

5. Van welk land werd Cecil Rhodes premier?

Kaapkolonie

6. Wanneer overleed Cecil Rhodes?

1902

7. Welke archeo-site is werelderfgoed in Zimbabwe? **Groot-Zimbabwe**

8. Welke boom is dominant in Zimbabwe?

Baobab

9. Welk meer is de grens tussen Zambia en Zimbabwe? **Karibameer**

10. Welk natuurwonder is op de grens tussen Zambia en Zimbabwe?

Victoriawatervallen



Crown 1953, 100^{ste} geboortedag van Cecil Rhodes (1853-1902), Zuid-Rhodesië

Leopold Verbist



38,5 mm, Ag .500, 28,28 g, 125.500 ex, graveur T.H. Paget (kz)

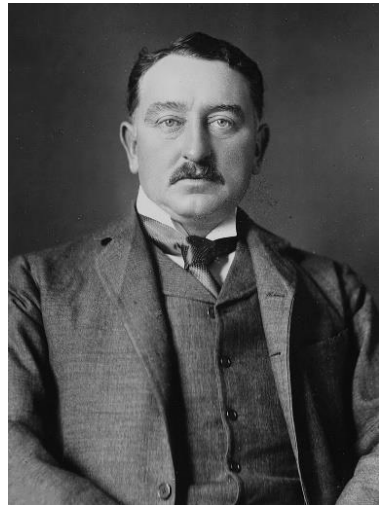
Randschrift: ★ 1853 1953 ★ OUT OF VISION CAME REALITY

Kz: 3 schilden (vlnr) van Noord-Rhodesië, Zuid-Rhodesië, Nyasaland

Zijn jeugd

Cecil John Rhodes werd geboren te Bishop's Stortford (Engeland) op 5 juli 1853 als de 5^{de} zoon van dominee Francis William Rhodes en zijn 2^{de} vrouw Louisa Paacock. Hij was ziekelijk en werd geplaagd door problemen aan hart en longen gedurende gans zijn leven.

In 1870 verhuisde hij op 17-jarige leeftijd uit gezondheidsoverwegingen naar de Britse kolonie Natal in de Kaapkolonie (deel van het huidige Zuid-Afrika) om bij de katoenplantage van zijn broer Herbert te werken. Rond die tijd werden er diamanten gevonden bij Kimberley. De twee broers kregen ook de diamantkoorts en vertrokken in 1871 naar Kimberley, waar Rhodes zijn geld verdiende met het pompen naar water voor de mijnwerkers en de productie van ijs.



Hij keerde kortstondig terug naar Engeland waar hij studeerde aan de Universiteit van Oxford. Daar ontstond zijn fanatieke imperialistische ideologie: hij droomde ervan een spoorlijn aan te leggen van de Kaap tot Caïro en Afrika te exploreren voor het Britse Rijk. Zijn zwakke gezondheid kon het koude en natte Britse klimaat voor lange tijd niet aan en dus reisde hij frequent naar Zuid-Afrika en terug. In 1881 studeerde hij af te Oxford.

Diamantmagnaat

Reeds in 1880 richtte hij het bedrijf *De Beers Mining Company* op samen met zijn vrienden Charles Rudd en Alfred Beit. Het bedrijf werd vernoemd naar de gebroeders *De Beers*, eigenaars van de boerderij *Vooruitzicht* waar de eerste diamanten van Kimberly gevonden werden. Het bracht hem een fortuin op in de diamanthandel. Hij kocht ook het diamantbedrijf *Barney Barnato* op en fuseerde ermee tot *De Beers Consolidated Mines*. In 1891 bezat *De Beers* 90 % van 's wereld diamantproductie.

Kolonisatie

De toenmalige Britse Kaapkolonie (Kaapstad en wijde omgeving) breidde zich steeds verder uit naar het oosten. Rhodes werd vertegenwoordiger voor het kiesdistrict *Barkly West*, wat het begin van zijn politieke carrière inluide. Hij pleitte met succes voor een verdere oostelijke uitbreiding die uiteindelijk het hele huidige Zuid-Afrika zou annexeren. Zo werd ook Beetsjoenaland (nu Botswana) gekoloniseerd.

In 1886 werden grote goudaders ontdekt bij *Witwatersrand* in Transvaal. Dat gebied was in handen van de Nederlandse boeren die reeds veel vroeger de Kaapkolonie verlaten hadden en een eigen republiek gesticht hadden: de *Zuid-Afrikaansche Republiek* met als president Paul Kruger (daar bestaan ook zeer mooie munten van). Dat was natuurlijk een doorn in het oog van Rhodes. Hij speelde een belangrijke rol in het tot stand komen van de *Conventie van Londen* in 1884 waarbij de Transvaalse protectoraten *Stellaland* en *Goosen* aan het Verenigd Koninkrijk werden afgestaan. Hij stichtte ook de *British South Africa Compagny* (BSAC) in 1889 voor het exploiteren van de minerale rijkdommen van zuidelijk Afrika.

Premier van de Kaapkolonie

In 1890 werd Rhodes de zevende premier van de Kaapkolonie. Als premier nam hij de *Glen Grey Act* aan, een wet die het grondbezit van inheemse Afrikanen inperkte en als voorloper van de *apartheid* wordt beschouwd. In 1893 brak de *Eerste Matabele-oorlog* waarbij de *Matabele* werden verslagen. Met oog op het Transvaalse goud ontketende Rhodes ook een opstand en staatsgreep in het Johannesburg van Paul Kruger. Hij stuurde zijn vriend Leander Jameson in 1895 er met een leger naartoe maar Jameson werd, in de zogenaamde *Jameson Raid*, overmeesterd en gevangengenomen. Dat veroorzaakte een wereldwijd schandaal en Rhodes werd gedwongen af te treden als premier.

Na de *Jameson Raid* speelde Rhodes nog een belangrijke rol in het neerslaan van de Matabele en de Shona in Rhodesië tijdens de *2e Matabele-oorlog*. Nadat in oktober 1899 de *Tweede Boerenoorlog* met Transvaal uitbrak haastte Rhodes zich naar Kimberley om de stad te verdedigen. Na een beleg van vier maanden werd Kimberley door de Britten ontzet.

Rhodesië

Het koninkrijk Matabele werd veroverd tijdens de Eerste Matabele-oorlog in 1893. De BSAC startte er in 1895 met de ontginning van erts. Rhodes noemde het gebied naar zichzelf: Rhodesië. Bij onafhankelijkheid kreeg het gebied de huidige namen Zambia (noorden) en Zimbabwe (zuiden), want de naam Rhodesia was niet bepaald geliefd bij de bevolking.

De landsnaam *Zambia* is afgeleid van Zambesi, de naam van de rivier. Het had Zambesia kunnen zijn, maar men verkoos de iets kortere naam Zambia. De landsnaam *Zimbabwe* komt van de archeologische site Groot-Zimbabwe in het zuiden van het land. Het land kreeg de naam van de site.

Overlijden

Rhodes, al heel zijn leven geplaagd door een zwakke gezondheid overleed aan een hartstilstand in 1902 op slechts 48-jarige leeftijd te Muizenberg. Hij ligt begraven in het *Matobos Nationaal Park* in Zimbabwe. Het lichaam is bijgezet op een van de hoogste “kopjes” (kale rotsheuvels) van Matobos die door erosie gevormd werden. Tijdens zijn leven was hij sterk onder de indruk van de schoonheid van dit gebied zodat hij er begraven wilde worden.

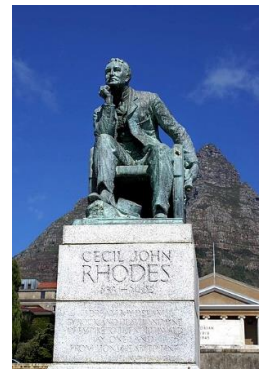


Graf van Cecil Rhodes

Rhodes must fall

Op 9 maart 2015 ontstond er studentenprotest aan de Universiteit van Kaapstad met als slogan *Rhodes must fall* omwille van de aanwezigheid van een standbeeld van Cecil Rhodes, dat beschouwd werd als het symbool van onderdrukking van de zwarte meerderheid. Het beeld werd verwijderd op 9 april 2015.

Het verwijderd beeld van Rhodes >



Het protest breidde zich uit tot andere universiteiten, tot en met de Universiteit van Oxford (VK) waar ook een beeld van Rhodes staat. Daar bleef het beeld evenwel gespaard.

Bibliografie

Wikipedia, *Cecil Rhodes*, https://nl.wikipedia.org/wiki/Cecil_Rhodes

Wikipedia, *Rhodesië*, <https://nl.wikipedia.org/wiki/Rhodesië>

Wikipedia, *Rhodes must fall*,

https://en.wikipedia.org/wiki/Rhodes_Must_Fall

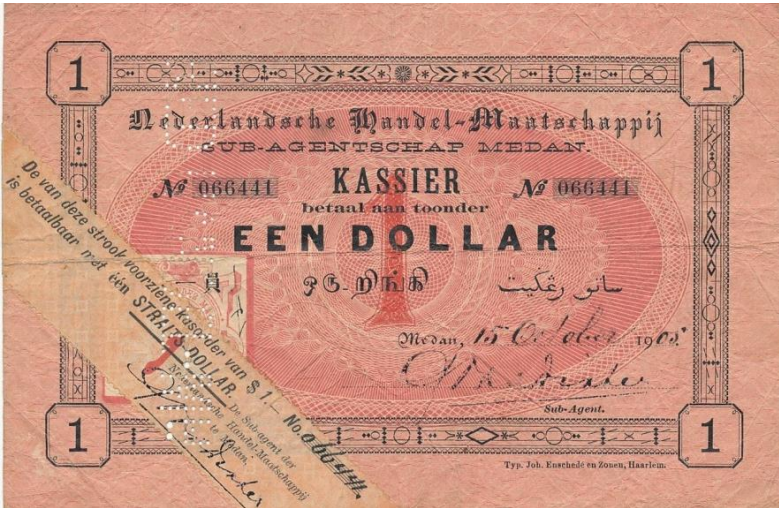


Spotprent uit het Engelse tijdschrift Punch uit 1892 over Rhodes' droom

OPROEP

A.J. Lansen en P. Plomp

Wij zijn op zoek naar informatie en afbeeldingen van de uitgaves van de Nederlandsche Handel - Maatschappij over de periode 1824-1964. Het betreft de kasorders van het sub-agentschap Medan: periode 1888-1907. Tevens naar bankbiljetten van het agentschap NHM in Shanghai: periode 1902-1946. Geldwissels, buiten Nederland, van de NHM, internationaal over de periode 1824-1964. Deze informatie wordt gecatalogiseerd, beschreven en zal daarna in boekvorm verschijnen. Alle informatie hierover is van harte welkom: lansenkil@hotmail.nl **Ad Lansen**



kasorder NHM, 1 dollar, sub-agentschap Medan, 1905.



bankbiljet NHM, 5 dollars, Shanghai-agentschap, 1909.

Eerste bankbiljetten met portret koning Charles onthuld



De *Bank of England* heeft de eerste bankbiljetten met daarop de afbeelding van de Britse koning Charles onthuld. De biljetten zullen vanaf midden 2024 in omloop komen en geleidelijk die met Charles' moeder, koningin Elizabeth, vervangen.

De biljetten van 5, 10, 20 en 50 pond hebben op de voorkant een portret van Charles, net als in het doorzichtige veiligheidsvenster. Verder is het ontwerp niet aangepast ten opzichte van een eerdere variant.

De bankbiljetten met koningin Elizabeth, die er sinds 1960 op afgebeeld stond, blijven volgens de bank gewoon een wettig betaalmiddel. Ze worden pas uit de circulatie gehaald als ze versleten of beschadigd zijn.

Begin december werden de eerste officiële munten met daarop de beeltenis van Charles in omloop gebracht via Britse postkantoren. Ook die zullen voorlopig circuleren naast de munten met het portret van de in september overleden koningin.

Het Nieuwsblad (lto)



Gerealiseerde prijzen

98%

clubveiling 8 januari 2023

1	20.00	16	18.00	31	11.00	46	22.00	61	34.00
2	12.00	17	5.00	32	4.00	47	2.75	62	11.00
3	12.00	18	35.00	33	12.00	48	11.00	63	18.00
4	13.00	19	4.50	34	5.00	49	1.00	64	5.50
5	10.00	20	11.00	35	8.50	50	9.50	65	8.00
6	4.00	21	11.00	36	7.00	51	40.00	66	16.00
7	9.50	22	9.50	37	3.75	52	9.00	67	1.00
8	1.50	23	5.50	38	6.50	53	-	68	2.75
9	29.00	24	2.75	39	8.50	54	27.00	69	4.25
10	11.00	25	4.75	40	2.00	55	6.00	70	2.25
11	8.00	26	3.50	41	8.50	56	1.00	71	3.75
12	6.00	27	30.00	42	5.00	57	16.00	72	4.50
13	16.00	28	4.75	43	4.00	58	1.00	73	3.25
14	77.00	29	2.50	44	5.00	59	1.00	74	1.00
15	21.00	30	13.00	45	1.00	60	7.50	75	6.50





Lyon, AE3, 16mm, 2.89g, AD 330-335

Vz: gehelmde en gedrapeerde buste van Roma - personificatie van de stad Rome - getooid met keizerlijke mantel, naar links, helmbos, VRBS ROMA (=stad Rome). Kz: de tweeling Romulus en Remus, zogend aan de wolvin, bovenaan twee sterren. In de afsnede: *SLG (=Secunda Lugdunum), geslagen in de 2e werkplaats te Lyon. De ster is een emissieteken, bruikbaar voor datering. Deze munten herdenken het feit dat Constantinopel in AD 330 de nieuwe hoofdstad van het Rijk werd.

Eens lag langs het huidige meer van Albano de stad Alba Longa, waar Numiter koning was, een nakomeling van Aeneas, die lang daarvoor het brandende Troje was ontvlucht met een schare trawanten. Na lange omzwervingen en vele avonturen, door de dichter Virgilius bezongen, bereikte deze Aeneas de monding van de Tiber. Eèn van zijn nakomelingen zou de stichter van Rome worden. Maar niet Numiter, die werd van de troon gestoten door zijn jongere broer, Amulius. En zoals elke tiran was hij bang zelf verdreven te worden. Daarom wilde hij voorkomen, dat de enige dochter van zijn vrouw, Rhea Silvia, kinderen zou krijgen. Derhalve liet hij haar opnemen onder de priesteressen van Vesta, de godin van het vuur, die niet mochten huwen en aan de strengste wetten onderworpen waren ... en Rhea Silvia diende de godin. Maar op een dag moest zij water halen uit een naburig heilig bos. Er was een onweer komen opzetten dat plotseling uitbarstte en toen Rea Silvia ook nog het gehuil hoorde van een wolf vluchtte zij een grot in.



Daar gebeurde het grote wonder: de god Mars - de goddelijke beschermer van de kudden, bringer van overwinning en dood op het slagveld - 'bezocht' haar. Terwijl buiten de donder rolde en de wilde dieren huilden, vierde hij met haar het huwelijksfeest en de geboorte van een tweeling. Alzo werden Rhea Silvia en Mars de ouders van Romulus en Remus.

Toen Amulius dit echter vernam, liet hij de moeder - die haar gelofte van priesteres had gebroken - ter dood brengen, terwijl hij de kleine tweeling aan het water van de Tiber prijs gaf. Ze spoelden aan bij de voet van de Palatijn, waar hun mandje bleef haken aan een vijgenboom. Maar hun goddelijke vader zond een specht, een wolvin en een kievit om hen te verzorgen. De wolvin zoogde hen als haar eigen welpen, in een naburige grot.



Nadat Remus en Romulus door de wolvin waren gered, werden ze gevonden door een herder, Faustulus genaamd, die in een hut woonde op de Palatijn. Hij bracht ze naar zijn vrouw, Acca Laurentia, haar kind was juist gestorven en ze nam hen op in haar familie. Zo groeiden ze op als herdersjongens, rondtrekkend met hun vermeende vader. Op een van hun tochten raakten zij in gevecht met andere herders, die Remus wisten te grijpen en te ontvoeren. Zij brachten hem naar de verstoten Numitor, die uit Remus verhaal begreep, dat Remus en Romulus de zonen waren van zijn dochter en dus zijn kleinkinderen moesten zijn. Zo ontdekte hij hun ware afkomst.

Algauw hadden zij een troep gewapende krijgers verzameld, waarmee ze naar Alba Longa trokken en Amulius doodden. Numitor, de rechtmatige koning, werd in ere hersteld. Deze gaf toestemming om op de plaats waar zij tot nog toe geleefd hadden een stad te stichten, ze overlegden waar dit te doen.

Romulus koos de Palatijn, terwijl Remus de voorkeur gaf aan een andere heuvel, de Avertijn, iets verder stroomafwaarts van de Tiber. De goden moesten over hun onenigheid beslissen. Nu hadden de Romeinen ten allen tijden de gewoonte de goden om een teken te vragen. Zo hadden de 'Augures' de opdracht om de wil van de goden af te lezen uit de vlucht van de vogels. Daartoe werd een bepaald vierkant - templum - aan de hemel uitgezet om te observeren. Wat daarin gebeurde was beslissend.



Aureus, Hadrianus, COS III

Romulus en Remus gingen ieder naar de door hen uitverkoren heuvel en duiden hun 'templum' aan. Eerst zag Remus een vlucht van zes gieren uit het oosten passeren, hij werd reeds toegejuicht, toen Romulus uit dezelfde richting, twaalf gieren in zijn gebied zag doorvliegen. Romulus vond dat hij gewonnen had, en terstond zette hij de ploeg in de grond, getrokken door een mannelijk en een vrouwelijk rund, en ploegde een diepe voor rond de Palatijn. Hij duidde daarmee de toekomstige stadsmuren aan, maar Remus sprong spottend over de vore en brak zodoende de gewijde vrede van het heilig gebied. Romulus doodde zijn broer en sprak: "Zo vergaat het ieder, die na jou over de muur springt". De nieuwe stad, niet groter dan het Palatijn, werd Rome genoemd naar Romulus. Behalve een paar herders waren er geen inwoners. Om mensen aan te trekken richtte Romulus een 'asyl' in, een gebied waarheen ieder kon vluchten en beschermd werd, ook al had hij een misdaad op zijn geweten. Sommige mensen zeggen dan ook wel smalend dat Rome aan een handvol gespuis haar ontstaan dankt.

Gerard Messiaen(†)

(herbewerkt door Hendrik Van Caelenberghe)

De Romeinse muntschat van Roksem

Hoewel de vindplaats buiten de kustvlakte ligt, wijzen de vondstomstandigheden, samenstelling en datering van de muntschat erop dat hij in de grond werd geborgen n.a.v. de ontruiming van het kustgebied door de Romeinen in de jaren 250-270 nC.

De historische context

De Romeinse occupatie van de kustvlakte kwam rond 70 nC. op gang en zou de daaropvolgende eeuw slechts zeer geleidelijk tot ontwikkeling komen. De inval van de Germaanse *Chauci*-stam (172-174) bracht een drastische ommekeer. Als reactie op deze invallen besloten de Romeinen forten aan te leggen op de grens van zandstreek en kustvlakte om de invalsroutes te blokkeren.

De aanwezigheid van het leger had een pertinente invloed op de definitieve ontsluiting van het kustgebied en op de economische ontwikkeling van de regio. Als lokale nijverheden werden vooral de zoutwinning en -handel gestimuleerd, economische activiteiten die trouwens onder rechtstreekse controle stonden van de staat. Politiek en economisch ging het Rijk er op achteruit. Muntinflatie, politieke- en militaire instabiliteit leidden weldra tot een algemene crisis. Keizers en tegenkeizers volgden elkaar op: tussen 235-275 zou men 40 'soldatenkeizers' ten tonele voeren, d.w.z. elk jaar een andere keizer!

Deze interne militaire conflicten waren uiteraard niet bevorderlijk voor de vrede. Vanaf ca. 250 beukten de Germanen systematisch op de Rijn- en Donau-grenzen. Deze situatie bereikte een climax onder Gallienus (253-268), zodanig zelfs dat Postumus, bevelhebber van de Rijnlegers, zich in 260 afscheurde en zichzelf tot tegenkeizer liet uitroepen en stichtte een onafhankelijk 'Gallisch Rijk', dat naast Gallië weldra ook Spanje en Brittannië zou omvatten.

Deze rampzalige jaren zouden hun merktekens achterlaten in de bodem. In N-Gallië waren vrijwel alle steden, dorpen en villa's in de vlammen opgegaan. Van deze catastrofe getuigen de brandlagen, sporen van verwoesting en de talrijke muntschatten, die toen in de grond werden geborgen. De kustvlakte zelf werd tijdens deze periode daarenboven nog getroffen door een natuurramp: voortdurend overstromingsgevaar van de zee en het stijgende grondwaterpeil, gekoppeld aan invallen van piratenbendes, noopten de Romeinen tot een versnelde opgave van de kustvlakte die werd overgeleverd aan de elementen.

De muntschat van Roksem

De Romeinse muntschat van Roksem werd bij toeval ontdekt in 1970, in een lading zand afkomstig van de uitzandingswerken op de plaats 'Hoge Dijken'. Hij bevindt zich nog altijd in privé-bezit, tezamen met de gebroken pot waarin hij oorspronkelijk was geborgen. De pot, in grijs aardewerk, is een drinkbeker, op de bolle buik versierd met een rolstempel.





zilver denarius van Maximinus
geslagen in Rome in 235-236



AE sestertius van Marcus Aurelius
geslagen in Rome in 170-171



Samenstelling De schat zelf bestaat uit 49 munten: 38 bronsmunten (sestertii) en 11 zilvermunten (denarii), geslagen tijdens de eerste 3 eeuwen van onze tijdrekening, onder 12 verschillende keizers. De vroegste munten zijn van keizer Vespasianus (69-79), de jongste van Balbinus (238). De 38 bronsmunten zijn de oudste en werden geslagen vanaf de regering van Vespasianus tot deze van Commodus (180-193). De zilvermunten zijn de jongste en werden geslagen vanaf de regering van keizer Commodus (180-193) tot deze van Balbinus.

De munten zijn goed bewaard en kunnen alle worden geïdentificeerd. Zoals gebruikelijk tonen ze op de voorzijde het hoofd of de buste van de keizer(in), omringd door de titulatuur, terwijl op de keerzijde doorgaans een godheid (b.v. de oorlogsgod Mars), of een personificatie (b.v. Fortuna), wordt afgebeeld.

De samenstelling is een illustratie van de monetaire situatie in de 3e eeuw

De munteenheid in de Romeinse keizertijd was de *as*. Veelvouden waren de *dupondius* (2 *asses*) en de *sestertius* (4 *asses*). De zilveren *denarius* was gelijk aan 16 *asses*, de gouden *aureus* aan 25 *denarii*. Dit muntstelsel zou door de troebelen van de 3de eeuw grondig worden gewijzigd. Op het eind van de 2de eeuw, na de gouden tijden onder de keizers van de Flavische dynastie (Vespasianus, Titus, Domitianus), de ‘adoptiefkeizers’ (Trajanus, Hadrianus) en de Antonijnen (Antoninus Pius, Marcus Aurelius, Commodus), begon een periode van toenemende inflatie, gekenmerkt door verlaging van het gewicht, wijziging in gehalte en verdwijning van de kleinere geldwaarden. Zo woog de zilveren *denarius* in het begin van onze jaartelling, onder keizer Augustus 3,83 g, ten tijde van Caracalla nog slechts 3,10 g, met een gehalte dat voor meer dan de helft uit koper bestond. Ook de massale muntslag van bronsmunten verminderde drastisch tegen het eind van de 2de eeuw.

Met zijn monetaire hervorming van 215 poogde Caracalla een eind te maken aan deze desastreuze monetaire situatie. Hij voerde een nieuwe zilvermunt in: de *antoninianus*, met een officiële waarde van 2 *denarii*. Wegens het geringe zilveragehalte in verhouding tot de *denarius* had de *antoninianus* echter niet het verhoopte succes. In 238 stopte Gordianus III met de muntslag van de *denarius*, dit ter ondersteuning van de *antoninianus*, die van dan af massaal werd aangemunt. Dit had tot gevolg dat de sterkere *denarius* werd hersmolten of massaal werd opgepot en als ‘appeltje voor de dorst’ werd bewaard. De muntschat van Roksem is een mooi voorbeeld van een depot dat bij de monetaire hervorming van 238 werd afgesloten. Hij bevat 38 sterkere brons-

munten uit de 1ste en 2de eeuw, waarvan de jongste 6 werden geslagen onder Commodus (180-193), toen het tij reeds begon te keren. De meest recente munten zijn 11 denarii, de sterke zilvermunten die door de eigenaar van het depot terecht verkozen werden boven de minder sterke antoninianii. Ze werden geslagen vanaf de regering van Commodus tot en met deze van Balbinus (238). Wanneer diens opvolger Gordianus III in 238 na Chr. de muntslag van de denarius stop zette ten voordele van de antoninianus, besloot de eigenaar van het depot terecht dat de kous vol was en werd het depot nog datzelfde jaar als ‘muntschat’ afgesloten en opgepot in een vermoedelijk afgedankte drink-beker, die later, tezamen met zijn inhoud, in de grond werd geborgen.

De berging: een illustratie van de onveilige tijden in de 3de eeuw.

In tegenstelling tot de samenstelling van de muntschat, die een zuiver monetair aspect reflecteert, is de oorzaak van de berging in de grond eerder te zoeken in onrustige tijden veroorzaakt door vijandige invallen, troepenverplaatsingen, migraties en alles wat dit meebrengt zoals plundering, moord en brandstichting. De jongste munt van Balbinus is dus niet alleen een sluitmunt van het muntdepot, maar geeft tevens een *terminus post quem* voor de berging van de muntschat. Zuiver theoretisch kan de pot met munten ten vroegste in 238, of kort daarna, in de grond zijn gestopt. Vermits het hier duidelijk gaat om oprotting van sterke munten en niet om een spaarpot van courant muntgeld, kan de berging in de grond lange tijd na de jongste munt gebeurd zijn.

Er zijn weinig of geen redenen om aan te nemen dat er zich in het jaar 238, of tijdens de jaren kort daarop, in het kustgebied zulk danige catastrofale gebeurtenissen hebben afgespeeld. We wezen er reeds op dat de regio nog in volle economische expansie was, vooral gericht op de zoutwinning en -handel.



Vanaf het midden van de 3de eeuw zou het tij echter keren. De periode van keizer Gallienus (253-268) en de tegenkeizer Postumus (260-269) kunnen als de meest dramatische uit de 3de eeuw worden omschreven. Het kustgebied werd toen immers getroffen door twee catastrofes: de invallen van Germaanse plundersaars vanuit de Noordzee en het begin van een lange periode van overstromingen. Door een combinatie van beide elementen werd de kustvlakte door de Romeinen opgegeven. Tijdens deze bewogen tijden werden tal van munt-schaten aan de grond toevertrouwd, waarvan de eigenaar nooit meer opdaagde. De muntschat van Roksem is derhalve een treffende getuigenis van een van de meest dramatische periodes uit onze Romeinse geschiedenis. **Hugo Thoen**



Oesterreichische Nationalbank 500 schilling 1 juli 1965

Voor de voortbeweging van schepen werd tot aan het begin van de 19e eeuw gebruik gemaakt van zeilen. De uitvinding van de stoommachine bracht hierin verandering. Aan de stoommachine konden allerlei apparaten gekoppeld worden. Bij schepen waren er 2 mogelijkheden: een schoepenrad aan zowel bakboord als stuurboord of een schoepenrad aan de achterzijde van het schip. Deze laatste uitvoering wordt 'hekwiel' genoemd en is vooral bekend van de Amerikaanse raderboten die op de Mississippi varen.

In Europa werden de schepen uitgerust met een schoepenrad aan beide zijden van het schip. Nadeel hiervan was dat ze veel ruimte innamen bij het afmeren, laden en lossen. Ondanks dit nadeel waren ze zeer geschikt voor het vervoer van personen en goederen op rivieren en meren.

Voor gebruik op open zee bleek deze constructie minder geschikt. Door de golfslag lagen ze afwisselend dieper en minder diep in het water waardoor het schip een waggelende aandrijving kreeg. Ook bleken de schoepraderen zeer kwetsbaar. Daarom waren de eerste stoomrader-schepen nog steeds met masten met zeilen uitgerust voor het geval dat ...

Omdat de schoepraderen inefficiënt en kwetsbaar waren werd gezocht naar een andere manier van aandrijving. Zoals met meerdere uitvindingen het geval is, kent ook de uitvinding van de scheepsschroef meerdere vaders. Een van hen was de Oostenrijks-Boheemse bosbouwbeambte en uitvinder Josef Ludwig Frans Ressel, geboren op 29 juni 1793

in Chrudim (Bohemen), gestorven op 9 okt 1857 in Ljubljana (Slovenië).



Portret van Josef Ressel op de vz van het 500 schillingbiljet

Na de lagere school, het Lyceum te Linz en de landelijke artillerieschool te hebben doorlopen studeerde hij mechanica, hydraulica en civiele architectuur aan de Universiteit van Wenen. Tijdens deze periode ontwierp hij een schroef als voortstuwingsmogelijkheid voor schepen. Via omzwervingen was hij in de havenstad Triëst aangekomen. Die stad was bij het Congres van Wenen onder Oostenrijkse heerschappij geplaatst. Hier vond hij 2 Italiaanse kooplieden als financiers voor zijn scheepsschroefproject. De praktische proeven verliepen succesvol en op 11 februari 1827 ontving hij een patent in Oostenrijk. Zijn pogingen om het octrooi te financieren mislukten evenals de poging om een Oostenrijks bedrijf voor schroefstoomschepen te stichten.



Teleurgesteld vertrok hij naar Parijs. Daar presenteerde hij aan een enthousiast publiek zijn uitvinding. Aangezien Ressel geen contract had gesloten met de Franse uitvoerende onderneming voor het gebruik van de schroef, namen anderen zijn uitvinding in beslag zonder dat hij er profijt van had.



In Oostenrijk kwam, na de successen in Parijs, opnieuw aandacht voor de uitvinding van Ressel. In Triëst werd op de scheepswerf van Odorico Panfilli, in de periode 1827-1829, een door een 6pk-stoommachine aangedreven schip gebouwd, met een Resselschroef van 1.58m diameter: de Civetta.

De eerste proefvaart op 1 juli 1829 verliep aanvankelijk succesvol met een snelheid van 6 knopen, maar moest worden gestopt na het breken van een slecht gesoldeerde stoompijp. Na deze mislukking bereikten de critici van Ressel bij de politiecommissaris van Triëst een verbod op de reparatie van de machine en een verbod op de voortzetting van de experimenten met de Civetta. Hoewel Ressel onmiddellijk tegen het verbod beroep aantekende, sleepte het proces zich jaren voort. De gerechtskosten hebben hem geruïneerd.

Pas jaren later ontvingen Ressel en zijn uitvinding een posthuum eerherstel. Op de keerzijde van het 500 schillingbiljet staat een afbeelding van het stoomschip Civetta, aangedreven een Resselschroef.

Dit artikel is opgedragen aan de heer **Tom Passon** van MUNTkoerier.



Duitsland - Karel de Grote Nieuwe 2€'s

Duitsland herdenkt met deze 2e uitgifte in 2023 de 1275e geboortedag van Karel de Grote, koning der Franken 748-814. De beeld-zijde toont een combinatie van het keizerlijke monogram met het Octogoon van de Akense Dom. Centraal de initialen TW van ontwerper Tobias Winnen. De munt wordt gelanceerd in maart '23 met een oplage van 20 miljoen ex.

Frankrijk - Olympische Spelen 2024

Op deze 3e uitgifte in de serie 'O.S. 2024' staat Marianne met bokshandschoenen, met op de achtergrond de beroemde Pont Neuf op Île de Cité. Rechts, onder de brugboog het logo van de Spelen '24, Links het monogram RF in de Seine. Rondom loopt het silhouet van een atletiekpiste. Joaquin Jimenez is de ontwerper van dienst. De totaaloplage zal (slechts) 260.000 ex. bedragen.



Portugal - Vrede

De voorzijde toont centraal de typische Portugese Armillar-globe met daaronder straalgewijs het woord 'VREDE' in de 16 talen die in de EU worden gesproken (stand 1 jan '23). Bovenaan: CASA DE MOEDA - JOSÉ D. TEIXEIRA - PORTUGAL - 2023. De munt wordt uitgegeven met een totaaloplage van 1 miljoen stuks.

Spanje - Cáceres

De Real Casa de la Moneda brengt dit jaar een 14e munt uit in de serie 'UNESCO Werelderfgoed', met de historische stad Cáceres als onderwerp. De voorzijde toont de 'Torre de Bujaco', het 'Ermita de la Paz' en de 'Plaza Major' met aangrenzende gebouwen. De oplage bedraagt 4 miljoen exemplaren.



za 4	EGMP Dendermonde- 'tKlokske, Pijndersln 88, Denderm. NK Hasselt - CC Vergaderzaal 1 - Kunstlaan 5, Hasselt Gent-West MC - Centr. Reinaert, Reinaertstraat 28, Gent EVB - Lunch Garden - Blv. du Souverain 240, Oudergem	12-16.30u 13-16u 13-15.30u 8.30-12u
zo 5	EGMP Leuven- Bowling Anglo - Pleinstraat 53, Holsbeek EGMP ZW-Vlaa -'tKartouchke-Ingelmunsterstr 8, Izegem NK Edelweissje-St-Katarina - N Cleynaertsiaan 1, Hasselt	9-12.30u 8-12u 8-12u
di 7	AEN Brussel-Bowlmaster- rue Aug. V. Zande 45, Brussel	vanaf 18u
wo 8	NK Brabant - Bar le Duc, Korenbrugstr, 's-Hertogenbosch	20-21.45u
vr 10	AEN Verviers - S-Coeurs, rue de la Moinerie, P-Rechain	18.30-21u
za 11	EGMP Antverpia- De Cluyse- Kerkhofblommenstr. 1 Merksem AEN Nijvel-Coll. St-Gertrude-Faubourg d Mons 1, Nijvel Gent-West MC - Centr. Reinaert, Reinaertstraat 28, Gent EVB - Lunch Garden - Blv. du Souverain 240, Oudergem Veiling 33 The coinhouse-auctions 0468-327635 - info@thecoinhouse-auctions.eu	12.30- 16.30u 14-17u 13-15.30u 8.30-12u
zo 12	EGMP Herentals - St-Antonius, Kapucijnenstr 7, Herentals CN Val de Salm - Quartier de la Gare, rue dl Station, Vielsalm VV St-Truiden- Volkshuis Curieus- Breendonkstr. St-Truiden Nationale Ruilbeurs Wase Ruilclub Kantine Puyenbeke Stadion - Watermolenstr 104, St-Niklaas	8-12u 9-12u 8-12u 9-12u
ma 13	EGMP Brugge - CM Kon. Astridln 2, St-Michiels-Brugge	vanaf 19u
di 14	NK Zeeland - Hof Mondriaan, Vrijlandstr 28, Middelburg	19-21.30u
vr 17	Veiling 70 Fleur De Coin 09-2333138 - info@fleurdecoin.be	tot 27 feb
za 18	MEDEC - De Cluyse - Kerkhofblommenstr. 1, Merksem Gent-West MC - Centr. Reinaert, Reinaertstraat 28, Gent EVB - Lunch Garden - Blv. du Souverain 240, Oudergem	12.30-16u 13-15.30u 8.30-12u

zo 19	EGMP ZW-Vlaand - CC Het Spoor - Eilandstr Harelbeke AEN Luik - Collège St-Servais, 104 Rue St-Gilles, Luik	13-16u 8.30-12u
di 21	NK Limburg - Le Theatre Hotel - Vruithof 50, Maastricht	van 19.30u
za 25	Gent-West MC - Centr. Reinaert, Reinaertstraat 28, Gent EVB - Lunch Garden - Blv. du Souverain 240, Oudergem Achter Olmen-TI St-Jansberg- Weerterstwg 135, Maaseik 10e onlineVeiling Ibrahim's Collection www.ic-auction.com	13-15.30u 8.30-12u 13-16u vanaf 13u
zo 26	EGMP Aalst - St-Jan Immerzeel - R. Novarumstr 4, Aalst EGMP Tienen -'tHoekske - Oude Leuvensestr. 93, Tienen AEN La Louvière- Rue Joseph Wauters 63, Strépy-Bracq. Wase Rclub - Puyenbeke - Watermolenstr 104, St-Niklaas 10e onlineVeiling Ibrahim's Collection www.ic-auction.com	9-12u 9-12u 9-11.30u 9-12u vanaf 13u



VAN
ECCEL
POEL

VAN ECCELPOEL - food & drinks with a (hi)story

VERSMARKT - WIJN - BIER - STERKE DRANKEN

*Vrije toegang in onze wijnkelder:
Dagelijks meer dan 50 wijnen te proeven!*

Van Eccelpoel
Lierseweg 20 - 2200 Herentals
014 21 26 93
bestellingen@vanecceipoel.com
www.vanecceipoel.com

Openingsuren:
Maandag: 12u - 18u
Dinsdag - Vrijdag: 09u - 18u
Zaterdag: 08u - 18u
Zon- en feestdag: 08u - 12u

**WORLD
MONEY
FAIR '23
3.- 5. FEB**

vr 3 - zo 5 feb 10-18u
Estrel Convention Center
Sonnenallee 225, Berlijn
www.worldmoneyfair.de



zo 12 feb **Kon. Wase Ruilclub - Nationale Ruilbeurs** 9-16u
Stadion Puyenbeke 'Kantine' Watermolenstraat 4, 9111 Belsele



HCF
HOLLAND COIN FAIR

Fletcher Hotel Leidschendam
Weiglia 22 - Den Haag

vr 10 (16-21u) za 11 (10-16u)
www.hollandcoinfair.nl



za 11 feb **Veiling nr. 33 The Coinhouse-auctions**
www.thecoinhouse-auctions.be
info@thecoinhouse-auctions.eu
0468-327635

Fleur de Coin

Numismatiek



17-27 feb **Veiling 70 Fleur de Coin** info@fleurdecoin.be
Wierookstraat 35, 9800 Deinze-Meigem 09-2333138 fleurdecoin.be

za 18 feb **MEDEC - medailles & eretekens** 12.30-16u
zaal De Cluyse - Kerkhofblommenstraat 1, 2170 Merksem
h.j.jacobs@skynet.be www.vereniging-medec.be



za 25 & zo 26 feb **onlineveiling Ibrahim's Collectibles** vanaf 13u
www.ic-auction.com info@ibrahims-collectibles.be 0484-943094



HJR Fine Arts

sprl

Hadrien J. Rambach, expert



Rue du Noyer 282-28

1030 Bruxelles

☎ +33 659 604 736

✉ coinadvisor@yahoo.co.uk



Numismatique

Conseil pour l'achat et la vente
de monnaies antiques d'exception

Glyptique

Étude, achat et vente de pierres gravées
antiques, Renaissance et néoclassiques

Hadrien J. Rambach

Représentant pour la Belgique

MAISON PALOMBO GENÈVE

Prise de dépôts pour vente aux enchères

Cabinet Numismatique Maison Palombo

24 rue de la Cité

1204 Genève (Suisse)

☎ +41 223 109 197

✉ palombo.geneve@gmail.com

Comptoir Marseillais de Bourse

22 la Canebière

13001 Marseille (France)

☎ +33 491 549 394

✉ palombo@wanadoo.fr

Change et Numismatique Toulonnais

28 avenue Jean Moulin

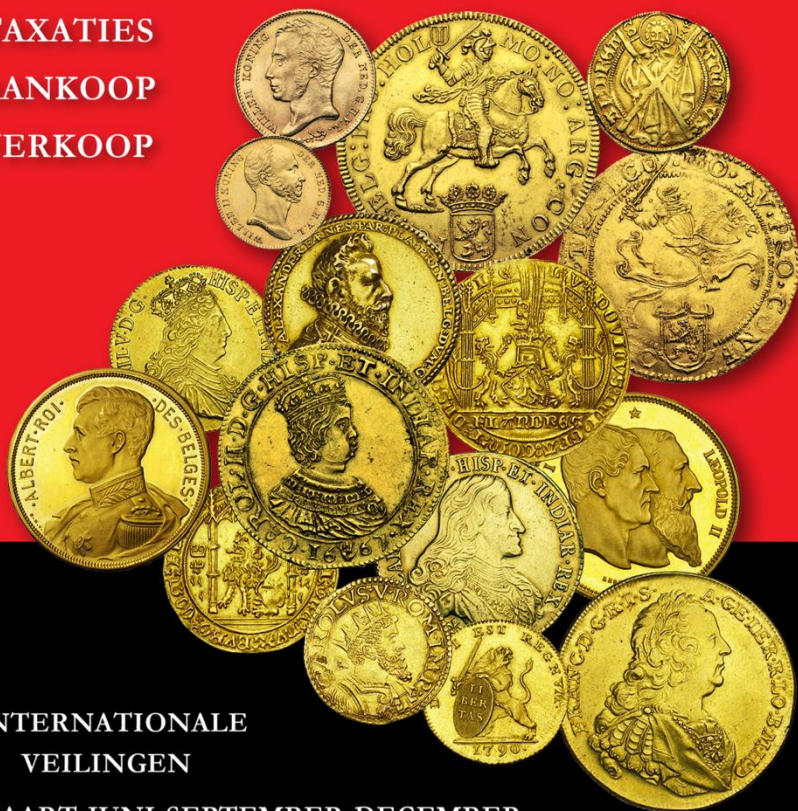
83000 Toulon (France)

☎ +33 494 935 136

✉ comptoirdechange@wanadoo.fr

Jean ELSEN & ses Fils n.v.

TAXATIES
AANKOOP
VERKOOP



INTERNATIONALE
VEILINGEN

MAART-JUNI-SEPTEMBER-DECEMBER

Onze experts schatten gratis uw verzameling en betere munten die worden ingeleverd voor onze veilingen.

De catalogus wordt in heel de wereld verstuurd.

Kelten, Grieken, Romeinen, Byzantijnse, Middeleeuwse en moderne munten. Penningen en jetons.

Tervurenlaan 65
1040 Brussel

Tel : +32-2-734.63.56
Fax : +32-2-735.77.78

info@elsen.eu
www.elsen.eu